Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Säädösehdotusten vaikutusarvioinnit - kehittämistarpeita

Puolustusvaliokunta 16.2.2021

Lainsäädäntöjohtaja Hanna Nordström

Säädösehdotusten vaikutusarvioinnit – yleisiä huomioita

- Yleisten vaikutusarviointiohjeiden päivittämiselle on tarvetta
  - OM ohjetyöryhmä asetettu 22.1.2021
- Puolustusministeriön esityksillä pääsääntöisesti vaikutuksia puolustusministeriön hallinnonalalle ja Puolustusvoimiin.
- Niiden tunnistaminen ja arviointi eivät yleensä edellytä ulkopuolisten tekemiä vaikutusarviointeja, eikä kustannusten arvioinnin osalta myöskään erityistä taloustieteellistä osaamista.
- Taloudellisten vaikutusten ja viranomaisvaikutusten arviointi voi olla haasteellista, jos kyse esimerkiksi mittavasta toimintojen uudelleenorganisoinnista.
- On myös esityksiä, joilla laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia esimerkiksi asevelvollisuuslainsäädäntö ja ulkomaalaisten kiinteistönhankintaan liittyvä lainsäädäntö.
- Puolustusministeriöllä on tällä hetkellä valtioneuvoston niukimmat lainvalmisteluresurssit (6 htv)

Säädösehdotusten vaikutusarvioinnit – kehittämistarpeita

- Lainsäädännön arviointineuvoston asiantuntemuksen hyödyntäminen valmistelun aikana

- Jälkiarvioinnin ja toimeenpanon seurannan kehittäminen
  - Yhteisen ohjeistuksen kehittäminen
  - Hallinnonalakohtainen ohjeistus myös tarpeellinen

- Vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen tulisi arvioida nykyistä enemmän myös muissa kuin turvallisuusviranomaisten valmistelemissa hallituksen esityksissä.

  ->Vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen mukaan yhteiseen ohjeistukseen

Vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen

- Keskeistä sellaiset yhteiskunnan perustoiminnot, joiden häirintä tai lamauttaminen saattaisi viime kädessä johtaa ihmisten hengen tai terveyden vakavaan vaarantumiseen.
    - esimerkiksi sähkö-, viestintä- ja liikenneverkot, elintarvike- ja lääkehuoltoa tai huoltovarmuutta ylläpitävät toiminnot
- Tunnistettava kansallisen turvallisuuden osatekijät ja varmistettava, että viranomaiset eivät omalla toiminnallaan vaaranna kansallista turvallisuutta esimerkiksi digitalisaatiota kehitettäessä.
- Ylimpien valtionelinten toiminnan häiritseminen voi vaarantaa kansallista turvallisuutta.

Vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen

Vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen voidaan arvioida esimerkiksi seuraavalla kysymyksellä:

Vaikuttaako ehdotus

- valtion johtamiseen
- kansainväliseen toimintaan
- puolustuskykyyn
- sisäiseen turvallisuuteen
- talouden ja infrastruktuurin toimivuuteen
- väestön toimeentuloon ja toimintakykyyn tai
- maanpuolustukseen liittyvien tietojen tulemiseen aiheettomasti muiden kuin toimivaltaisten viranomaisten saataville.

Vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen

- Kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvien vaikutusten arviointi tulisi olla osa säädösvalmisteluprosessia.
- Mainitut vaikutukset tulisi ottaa huomioon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa jo säädöshankkeiden esivalmistelussa ja säädöshankkeita asetettaessa.
- Tämän varmistamiseksi olisi kansallista turvallisuutta koskevien vaikutusten arviointi perusteltua lisätä yhdeksi vaikutusarviointilajiksi valtioneuvoston yhteiseen vaikutusarviointiohjeeseen.